СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 137. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 14. червня 1930. VOL. XXXVIII. No. 137. Jersey City, N. J., Saturday, June 14, 1930. THREE CENTS.

СТИМСОН АТАКУЄ МІЛІТАРИСТІВ

РАДИЙ, ЩО ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ Є ЗА РАТИФІКАЦІЮ МОРСЬКОГО ДОГОВОРУ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Стимсон говорив по радіо на тему морського договору, який заключено недавно в Лондоні. Він підчеркнув, що проти договору виступила в Злучених Державах група мілітаристів, себто генералів яко військових знавців, котрі доказують, що договір кривдить Америку. Все це робить ізза того, що Америка дістала на 3% менше, між повинна була дістати. Таке поступовання мілітаристів уважає Стимсон сліпим, вузким і нетолерантним. На щастя, говорив Стимсон, так вузко задивляються на договір тільки військові професіоналісти, а широкий загал уважає договір великою побідою для світового мира.

ШМЕЛІНҐ СТАВ СВІТОВИМ ЧЕМПІОНОМ.

НЮ ЙОРК. — Єнке Стадіюм заповнило понад 80,000 людей, щоби приглянутися кулачній боротьбі між Шаркім і Шмелінґом. Побідник мав стати світовим чемпіоном.

Зі вступу прийшло коло $700,000. Кождий з борців одержить біля $175,000.

Боротьба закінчилася цілком несподівано вже в четвертій рунді, а мали битися 15 рунд. Шаркі завдав Шмелінґови неправильний удар і повалив його на землю. Шмелінґ не був уже в силі далі боротися. Повстало велике замішання. Та комісія узнала незаконність удару й проголосила Шмелінґа побідником. Публика приняла це рішення за справедливе.

В перших чотирох рундах Шаркі держав себе дуже добре й виглядало, що він стане побідником. Шмелінґ одначе, як кажуть знавці, ждав аж на сему рунду, коли він мав розпочати властивий атак. Бо є таке переконання, що Шаркі є добрий на перших 7 рунд, а потім слабне й хвилюється.

Побіда Шмелінґа перенесла кулачне чемпіонство перший раз з Америки до Европи, а точніше до Німеччини, бо Шмелінґ є Німцем.

ЕПИСКОП КЕНОН ГРАВ НА БІРЖІ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський лабіїстичний комітет одержав з Ню Йорку документи, з яких виходить, що методиський епископ Кенон грав на марджін на біржі, та що йому нераз не ставало грошей. Епископ грав через фірму, якої голову обжаловано за ошуство. Коли епископови звернули на це увагу, він далі вів свій бизнес з тою фірмою. Комітет хоче дійти, чи Кенон ужився на гру $65,200, які одержав від Джеймсона на виборчу кампанію проти Смита.

КОНВЕНЦІЯ В СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Ново зорганізована Краєва Ліга Тверезости Америки відбуде в Сейнт Луіс в днях між 17 вересня і 2 жовтня конвенцію, на якій радитимуть над знесенням 18 поправки і заведенням референдума щодо прогибіції.

ЛІТЕРАТУРА Й ХАРАКТЕР.

БОСТОН. — Мисс Мірієм Вен Вотерс, президентка „Нешенел Конференс оф Сошел Сервис", підносить, що добра література будує в легкий і нешкідливий спосіб ідеальний характер дитини. Завдяки добрій літературі дитина стає відважною, благородною, ввічливою, добуває сильну волю й набирає охоти до діл.

АВТОМОБІЛІ Й РАДІО.

НЮ ЙОРК. — Диригент Волтер Демрош підніс у своїй промові, що автомобіль руйнує родинне життя в Америці, бо ніхто не держиться хати, а як тільки має час, сідає на автомобіль і гонить. І не знати, до чого би це дійшло, говорив Демрош, якби не радіо. Воно доперва принесло зміну й держить людей у хаті.

МОРО ПОБІДИТЬ.

НЮАРК (Ню Джерзи). — На загал панує переконання, що амбасадор Двайт Моро вийде при сенаторських прaвиборах побідником над своїми республиканськими противниками, себто бувшим сенатором Фрелінґгайзеном і конґресменом Фортом.

ТАРИФА Й БІРЖА.

НЮ ЙОРК. — Коли на біржі рознеслася вістка, що тарифа перейде, всі вартісні папери почали падати.

РІД І ҐРОНДІ ВИРІШИЛИ.

ВАШИНГТОН. — Сенатори Рід і Ґронді були завжди приклонниками високої тарифи. Та вкінці зневірились у теперішній законопроект і це було причиною, що почали думати, що тарифа провалиться. Та тепер оба сенатори, хоч знову скритикували тарифу дуже гостро, заявили, що голосуватимуть за її приняття, бо кажуть, що лучше її приняти, ніж продовжати дальшу боротьбу за її зміну.

ЕПИСКОПАЛ СТАВ КАТОЛИКОМ.

НЮ ЙОРК. — Проповідник д-р Селден П. Ділейні, редактор „Ди Америкен Чорч Монтли", покинув епископальну церкву й перейшов на римо-католицизм. Ділейні їде до Риму на студії, по яких стане римо-католицьким священиком. Заки був епископалом, належав він до презбітеріянської церкви.

АМБАСАДОРІВ ПРОГИБІЦІЯ НЕ ТУРБУЄ.

ВАШИНГТОН. — Британський амбасадор сер Роналд Линдзей спровадив до амбасади у Вашингтоні 2,000 фляшок горівок, вин і лікерів. Сенатор Ґовел запротестував проти цього, але йому відповіли, що амбасадорам вільно спроваджувати алкоголь.

ЕПИСКОП ОБВИНУВАЧУЄ ПОЛІЦІЮ.

Мальтійський римо-католицький епископ заявляє, що підчас демонстрацій проти нього поліція трималася пасивно й допустила натовпи народу до катедри без перешкод. Ця заява загострює ще більше напруження між ним та британською владою острова.

ВБИВСТВО КОМУНІСТА.

„Комуніст" повідомляє, що в селі Зубовщина біля Шепетівки вбили комуніста Савчука, що проводив рільною колективізацією в тій околиці. Селяне розпанахали сокирами Савчукови череп. Місцеві комуністичні організації поставили на місці вбивства Савчука памятник, на якого гроші стягнули примусово з цілого села.

УБИВ БУРАКОМ ДІВЧИНУ.

В одному селі біля Люблина забавлялися парубки з дівчатами. Один парубок, що залицявся до дівчини Вікторії Пихи, хотячи звернути її увагу на себе, став кидати до неї бураками. Ці кінські жарти скінчилися однак дуже сумно, бо згадана дівчина, поцілена бураком у голову, померла в три години після удару.

ПОЧАСТУВАЛИ.

В Торуні трафився такий випадок. Підчас весілля в домі Ріферів прийшов листонос з ґратуляційною телеграмою для молодих. Молода кинулася за фляшкою з вином, щоби почастувати листоноша. В поспіху взяла фляшку, в якій був карболевий квас, і налила його до чарки. Коли листонос вихилив її, упав на землю і серед страшних двогодинних болів помер.

ТАКОЖ ЗАРІБКОВА ЕМІҐРАЦІЯ.

Еміґранти, що виїздять на роботи до Німеччини, Франції чи деинде, вертають по сезоні до дому, привозячи з собою зароблений гріш, чим збогачують себе і державу, якої являються громадянами. На таку зарібкову еміґрацію до Франції поїхала одна Полька з Познаня і вернула ще перед закінченням сезону до Познаня на те, щоби привести на світ заробленого там малого мурина. В той спосіб „збогатила" себе і державу ця еміґрантка дитиною, про яку нема сумніву, що це яблоко з африканського дерева.

ЖИВЕ СЕРЦЕ В ПОДАРУНКУ АРТИСТЦІ.

До італійського міста Анкони приїхала на гостинні виступи славна оперетková артистка Прімавера. Підчас другого акту публика викликала артистку на сцену, на якій стали зявлятись один по однім її горячі приклонники з подарунками і квітами. Поміж подарунками находилося золоте пуделочко, в якому покладене було живе, отікаюче кровю серце, пробите малесеньким золотим кинжалом. Артистка думала зразу, що серце зроблене з цукру, та коли взяла його в руку, страшенно злякалася, бо побачила, що воно справжнє серце, але... теляче. З цього приводу артистка так збентежилася, що не могла докінчити свого виступу в оперетці.

ВІЙНА МОЖЕ ВИБУХНУТИ У НАЙБЛИЖЧИХ МІСЯЦЯХ.

„Комуніст" повідомляє, що на всеукраїнській конференції комуністичних ячейок большевицької армії на Україні командант воєнної української округи, Якір, у промові сказав, що хоч годі точно означити день, коли вибухне війна, то всетаки большевицький уряд не може гарантувати, що війна не вибухне в найближчих місяцях. Згадуючи про матеріяльний стан і апровізацію армії, Якір сказав, що в деяких розміщених на Україні відділах повстає на тлі прохарчування невдоволення, яке проявляється в критиці влади. Треба такі настрої усунути з армії. Найхарактеристичнішим уступом із промови команданта було ствердження недбайливости вояків у відношені до зброї, якої вояки не пильнують, як ялося. Взагалі вояки вдержують казарми в стані багато гіршім, ніж ялося. Я часто бачив, — підкреслив командант — бруд і протисанітарний стан казарм. Вкінці Якір взивав вояків, щоби збільшили карність і дисципліну, без яких армія не зможе дати належну відправу імперіялістам, що чигають на СРСР.

ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ДІТОЧЕ СВЯТО В ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ.

Дня 21. травня в Празі на горі „Петшин" у саді „У Небозізку" уряджено свято матері для чеських, німецьких та українських дітей. Свято це зорганізувала чеськословенська „Жіноча Ліга Миру й Свободи", де в управі є три українські жінки. Програма складалася з чеських пацифістичних казок відомої чеської письменниці Павли Мудрої, деклямацій німецьких дітей пацифістичних віршів, гри на челю малолітнього чеського віртуоза 7-літнього хлопчика Юрія Бездеховського, якому акомпаніював український піяніст п. Балторович, і з українських танців, виконаних під акомпаніямент Балтаровича учнями жевницької української гімназії. Ара Чернявська протанцювала з величезним успіхом українську шумку Зaремби, а Звонок та Заклинська дуже гарно протанцювали парою подільського козачка. Українські танці зробили на присутніх таке велике враження, що серед чеського жіноцтва виникла думка урядити в осени велике репрезентаційне свято з участю тих самих танцюристів.

БРАТОВБИВСТВО В ОБОРОНІ МАТЕРИ.

В Лодзі живе жидівська родина Левковичів. Двох синів стало відгрожуватися матері, в обороні якої ставала дочка. Одного разу, коли один з синів вернув з шинку і намірився до матері з ножем, дочка вирвала йому ніж і заколола ним звиродпілого брата.

ОЛЕНЬ ЗПЕРЕД 300,000 ЛІТ.

Із Берліна повідомляють, що в Дудерштаті в глині в глибині 25 метрів найшли передісторичні роги оленя. Фаховці ґетінґенського університету твердять, що ті роги походять зперед 300 тисяч літ. Другий такий примірник є в Британськім Музеї. Його вважали унікатом.

700,000 БЕЗБОЖНИКІВ У НІМЕЧЧИНІ.

Німеччина це друга країна в Европі, де побіч СССР є найбільш безбожників. В останних роках число безбожників осягло там числа 700,000 осіб, з чого 200,000 перейшло на лоно безбожників зпоміж протестантів. Безбожницькі союзи в Німеччині вводять замісць дотеперішних свят нові, що нагадують поганські вірування, а саме: Замісць Великодня вони святкують „свято" сонця, замісць миропомазання „свято" молодости і т. д.

ПОБИТТЯ ВЯЗНІВ.

Львівська поліція арештувала Фр. Сою й Ів. Айхельберґера, підозрілих у крадіжі 20,000 зол. у будинку воєвідства. „Дз. Людови" повідомляє, що Сою побили в поліції так тяжко, що його передали до вязничного шпиталю. Мати Сої повідомила про побиття сина президента держави, марш. Дашинського, представників уряду, президентів суду та прокуратури. Прокуратор Живіцький поручив перевести слідство.

ПОЛЬСЬКИЙ СЕРЖАНТ ПЕРЕД ВІЙСЬКОВИМ СУДОМ.

Перед львівським воєнним судом почалася розправа проти сержанта Яхтгольца, обвинуваченого в тому, що 17 лютого 1929 р. у Скнилові вбив свою жінку Евгенію. Сержант Яхтгольц жив зі своєю жінкою в незгоді, вона докоряла йому, що він тратить гроші на забави й пянство, а не дбає про неї ані про свої діти. Всі ці докори роздратували сержанта й одного дня у підпитому стані він пробив жінку ножем так, що вона незабаром померла. Розправа потриває кілька днів.

ВІДГУК РОЗВЯЗАНОГО ВІЧА.

Майже рік тому, з кінцем червня 1929, в селі Мединя Велика, пов. Збараж, відбулося справоздавче віче послів о. прал. Л. Куницького й І. Завааликута. Підчас промови о. прал. Куницького на шкільні теми присутний комісар староства віче розвязав. Присутні, відспівавши „Ще не вмерла", спокійно розійшлись. Не вважаючи на те, командант поліції в Скориках зробив донесення до прокуратури в Тернополі на цілий ряд присутних на тому віччу громадян із Скорик, за те, що вони буцімто „спротивлялися урядовій владі". Справа тяглася довгі місяці і покінчилася аж 30. квітня ц. р. на останній розправі в городськім суді в Підволочиськах. На підставі зізнань прокураторських свідків, головно вчителя Подгурського, присуджено Осипа Пащука, голову тодішнього віча, на 3 тижні арешту (з припиненням присуду на 2 роки), студ. А. Пащука, студ. А. Дворакіського, Б. Чорнобая, К. Дворника, Д. Чронського, І. Худого, В. Коваля, Р. Худого і П. Фабіяна — всіх зі Скорик — та Шеремету з Медині й Лизуна з Пеньківець — всіх по 10 діб арешту. І прокуратор і обвинувачені внесли відклик до окружного суду в Тернополі. На всіх розправах безкорисно боронили д-р А. Жуковський і д-р Д. Сеник.

КОЛЕКТИВНІ ГОСПОДАРСТВА В РОСІЇ РОЗПАДАЮТЬСЯ

БРАКУЄ КОРОВЯЧОГО МАСЛА. НАСЕЛЕННЯ БУДЕ ГОДУВАТИСЯ МАРГАРИНОЮ.

МОСКВА (СССР). — Не зважаючи на всі старання комуністичного уряду, йому вдалося виконати лише 60% пляну колективізації. Та після відомого декрету Сталіна про „добровільність" колективізації скількість колективних господарств зменшилася до 30% загального пляну колективізації. В московському районі, про який говорили, що там колективізація виконана на 70%, тепер можна сказати, що сколективізовано лише 7%, або 8% господарств, призначених до колективізації по пляну.

Комісар торговлі Мікоян отверто признає, що тепер стало дуже важко постачати населення потрібними харчовими продуктами, а головно мясом та ріжного рода товщами. Недостаток коровячого масла він думає покрити штучним маслом (маргарином), яке буде вироблятись у шістьох нових маргаринових фабриках. Разом з тим заборонено вживати товщу, який може пригодитися на харчування населення, прибічних індустріяльних та фабричних потребах.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД КОМУНІСТАМ.

ЛЬВІВ (Галичина). — Польський суд засудив на кару смерти трох молодих жидівських парубків за приналежність їх до комуністичної партії й активну працю в ній. Найстаршому серед них 23 роки життя. Оборонці засуджених внесли апеляцію на рішення суду.

БОРОТЬБА З КОМУНІСТАМИ.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС (Фінляндія). — Протикомуністичний рух у Фінляндії все більше зростає та скріплюється. Утворилася нова патріотична організація, до якої входять усі політичні партії країни, крім комуністичної. Вона вже урядила великий мітинґ, на якому ухвалено резолюцію з закликом негайно розпочати активну боротьбу з комунізмом, не спиняючись перед замкненням комуністичних газет та арештом всіх активних комуністичних діячів.

В парляменті буде внесений новий законопроект, який дасть правительству можливість боротися з комунізмом найрішучішими засобами.

ОЛЕНА КОРОЛЕВОЮ РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Король Кароль оголосив декрет, в якому говориться, що розведена жінка його Олена автоматично стала королевою з того часу, як Кароль повернувся на королівський престол. Разом з тим автоматично скасовано розвід Кароля зі своєю дружиною, який був зроблений, коли він перебував за кордоном, відмовившись від престола.

До Букарешту вернулася мати Кароля, Марія. На двірці їй зроблено велику й гучну зустріч. Вона, плачучи, розцілувалася з Каролем, який стрів її на двірці в супроводі великого почоту та ріжних достойників. Звертало на себе увагу те, що тут не було нової королеви Олени та бувшого премієра-міністра Маню.

ЧЕКАЮТЬ ДАЛЬШИХ НАПАДІВ НА ЕПИСКОПА.

ВАЛЕТА (Мальта). — З огляду на загострення відносин між губернатором Мальти та епископом Каруною в колах римо-католиків чекають, що натовпи знову нападуть на епископа, коли він буде переводити миропомазання у Валеті. Тому вони роблять усі заходи, щоб охоронити свого епископа від нападу.

ВЖЕ ЗНИЖУЮТЬ ЦІНИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Головні сталево-залізні фабрики ухвалили знизити ціни на сталеві та залізні півфабрикати від 2.7% до 3.3%. Це перший початок у загальному пляні Німеччини зменшити ціни на всі фабричні вироби. Тепер сподіваються, що почнуть знижувати свої ціни також фабриканти в инших індустріях. Разом з тим розпочинаються переговори з представниками робітництва в справі врегулювання заробітної платні в звязку з редукцією цін на фабрикати.

ПРОТИ УНІФОРМИ ФАШИСТІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Пруський міністер справ внутрішних наказав поліції слідувати пильно, щоби фашисти не носили жадної уніформи. Їм забороняється носити ріжні відзнаки та инші емблеми, які вказували на приналежність до фашистівської організації.

У звязку з цим пригадують, що подібне розпорядження міністерства було зроблене передтим, як воно остаточно розвязало й заборонило леґальне існування напівкомуністичної військової організації „червоні фронтовики".

ЗАМИРЕННЯ В КИТАЮ.

ШАНҐАЙ (Китай). — З огляду на брак амуніції та харчів і грошевих засобів у північній армії головнокомандуючий її генерал Фенґ Юґсіанґ звернувся до Кай Шека з пропозицією негайно заключити перемиря й разом розпочати боротьбу проти південних генералів, які наступають на територію нанкінського правительства. Південні генерали знаходяться під впливом комуністів.

Видно, що Кай Шек цю пропозицію приняв, бо на північному фронті тепер припинено бої, а сам генералісімус полетів літаком на південь, щоби там безпосередньо керувати воєнними операціями проти південних повстанців, які тепер наступають над рікою Янґтзе.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ.

Прочитайте тих кілька слів. Принаймні прочитайте ті, що походите з нашого Покуття, з тої нещасної землі, на якій тепер тисячі людей опинилися без даху над головою, де води позаливали цілі села, позривали мости, позабирали хати й ґаздівства та поруйнували засіви.

Ціле Підкарпаття впало знову жертвою повені. Найбільше потерпіло Покуття. Потерпіли головно отсі повіти: КАЛУШ, СТАНИСЛАВІВ, КОЛОМИЯ, КОСІВ, ДОЛИНА, НАДВІРНА, СНЯТИН і ТОВМАЧ. Повінь викликала, як давними літами так і тепер, ріка Дністер з своїми гірськими притоками та ріки Прут і Черемош. Що повінь була велика, пізнати по тім, що вода у Дністрі піднеслася на 4 метри, а річка Ворона в Тисьмениці на два й пів метра, а в селі Чорнолізцях, повіту Товмач, на чотири і пів метра.

Скільки людей потерпіло, ще точно не знати, але що число те буде велике, пізнати по тім, що з одної тільки Снятинщини виселено понад 1,000 осіб. Очевидці доносять до старокраєвих ґазет, що там, де зеленіли засіяні поля, тепер видно тільки пісок і каміння.

Річ ясна, що вина за ту катастрофу спадає в першу чергу на польську господарку. Повені бувають не тільки на наших землях у Галичині, але й в Америці й скрізь по світі. Але всюди стараються лихови зарадити в той спосіб, що реґулюють ріки. А в нас повені стають тепер постійним явищем, бо Польща не прикладає рук, щоби відвернути лихо. Вправді польський сойм призначив щось около 150,000,000 золотих на реґуляцію рік, але з того гроша не дають ні сотика на реґуляцію рік у Східній Галичині. Польща воліє, щоби наш нарід добивали катастрофи, бо в той спосіб вона лекше буде правити. Так вона собі думає. Бо кожда катастрофа змушує тисячі наших людей простягати руку до польської влади з проханням допомоги, а польські старости, коли яку дають, використовують її до ширення хрунівства.

Щоби дати поміч нашим нещасним браттям з Покуття, завязався в Коломиї ПОКУТСЬКИЙ СОЮЗ ДОПОМОГИ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ, який звернувся до всього нашого громадянства з закликом о поміч. В краю вже почали збирати. А й ми в Америці не можемо відказатися від жертви. Ми віримо, що ті, що походять з повітів, навіщених повінню, зачнуть по місцях негайно збірку на допомогу жертвам повені, а збірку ту попре кождий щирий Українець, з якої землі він не походив би.

Тільки не зволікаймо, а коли маємо дати, даваймо негайно, бо голод не жде.

ЧИМ СЛАБА ГЕТЬМАНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ?

Старокраєвий перемиський **„Український Голос"** помістив статтю під заголовком: **Чим слаба гетьманська концепція"**, в якій розбирає причини, ізза яких не поширюється гетьманська ідеольоґія в краю, а головно чому сторонить від неї молодь.

Передруковуємо ці завваги, бо вони цікаві й для нас в Америці. Бо саме звідси почато насильну кампанію за поширення гетьманської ідеольоґії, втягнувши до цеї кампанії навіть і єрархію ґреко-католицької церкви. Вислід цеї кампанії усім добре відомий.

У згаданій статті читаємо таке:

„Хто обзнакомлений з глибокими публіцистичними працями Вячеслава Липинського і політичною платформою тзв. „гетьманської ґрупи", цего заєдно застановляє факт, що гетьманська справа не приєднує собі в краю прихильників. Про гетьманську справу на Західних Землях тихо і глухо. Вже не кажучи про широкі українські маси, отже селянство і робітництво, в гетьманській справі не визнаються навіть круги політично заінтересованої інтеліґенції. І передовсім, що для гетьманців мусілоб бути найбільш болюче: гетьманською справою не цікавиться і цілковито байдуже відноситься до неї західньо-українська молодь. Окрім нечисленних виїмків, люди в краю стільки й знають, що десь є якісь гетьманці, щось вони й проголошують, але що саме, — цього загал не знає. Дійсний стан річи є той, що ширше заінтересовання гетьманською справою починається і покищо кінчається на еміґрації.

В чім лежить слабість гетьманства на краєвім ґрунті? Приходиться передовсім ствердити факт, що рідко коли яка концепція є так позбавлена стичности з дійсним реальним, теперішнім життям західньо-української суспільности, як саме гетьманська. І справді, все що стається, йде повз них і понад ними; вони активно не вмішуються до нічого. Цілковитий брак активности, брак всякої динамічности і здобувчости ціхує нечисленних краєвих приклонників гетьманства. Свою політичну доктрину гетьманці не піддають на життєвий іспит, на пробу огня і води, не випробовують і не гартують своїх засад в боях життя, не виправдують і не вносять поправок, вимушених неуспіхами. Стоять ідеольоґічно, програмово і тактично якраз там, де їх перед роками залишив знеможений важкою недугою Вячеслав Липинський.

Боязнь перед обличчам реального життя, втеча перед важкими і складними проблемами української справи, відстрашує від гетьманства всі активні, боєві натури. З другого боку зле імпретована засада ієрархічности і послуху, приспівне „шанування авторитетів" доводить до виелемінування (особливож поміж молодими) всякого автономного розмаху і починовости.

Одначе засадниче, що є причиною слабости гетьманської справи на краєвім ґрунті — це незясовання засад і тактики гетьманської визвольної політики. Гетьманці мають сконкретизовану українську державну програму. Але гетьманці не мають жадної сконкретизованої програми визволення. Кажуть отже „б", не сказавши передтим „а". Кажуть, якою українська державність повинна бути, як має устроєво і суспільно-політично виглядати, і навіть, яку має провадити засадничу закордонну політику, але цілком не подають рецепт, як нам взагалі найперше визволитись.

А іменно визвольна справа є і мусить бути осередною точкою нашої теперішньої національної політики. Хто не зуміє цього твердого горіха розгризти, не зуміє показати здійснимого шляху визволення, хай не заявляє претенсій і не збірається в сотвореній вже державі правити і панувати. Що з цього, колиб навіть ціла західньо-українська суспільність станула на ґрунт гетьманської ідеольоґії, визнала слушність ідеї гетьманського державного устрою, — адже все одно, це ані на один крок нас до конкретного визволення не зблизилоб. Полякам однаково, чи будуть панувати над ундівсько чи гетьмансько настроєною українською суспільностю. А якраз практична непричасність гетьманців до проблєм, до програми і тактики визволення є тою причиною, що викидає гетьманців поза борт актуального, дійсного, краєвого політичного життя. Що може мати — наприклад — спільного західньо-українська молодь з гетьманською справою, коли гетьманці не очеркують конкретно тих позицій, які молодь повиннаб у бою за визволення обсадити? Актуалізація гетьманської справи може розпочатись в краю щойно з хвилею постановлення дуже читко сконкретизованої гетьманської визвольної політики. Це якраз і є великим іспитом державнотворчої здібности всякої сучасної української політичної ґрупи. Одначе гетьманці в їх теперішнім вигляді посідають дуже мало шанс, щоби цей визвольний важкий іспит політичної зрілости перед історією здати".

СІМОН БОЛІВАР ЛІБЕРТАДОР.

Латинська Америка святкує цього року соті роковини смерти одного з найґеніяльніших і найблагородніших мужів світової історії: визвольника північно-західньої Південної Америки: Сімона Болівара. Його називали „Наполеоном Південної Америки" — та це не підхожа назва, бо Болівар як людина був далеко більший ніж Наполеон. Йому ніколи не прийшло на думку проголосити себе цісарем, він увесь час оставав лише патріотом, що не бажав нічого для себе, а всього домагався для батьківщини. Для себе самого був безоглядний, а навіть для ворогів вирозумілий і добрий. Колиж із пожертвуванням власного майна та здоровля осягнув мету, не приняв дотацій і платні та предкладеної йому королівської корони. Передчасно виснажений в товаристві лише кількох вірних товаришів у скромнім сільськім домику приятеля помер такий вбогий, що кошти його скромного похорону треба було покрити зі збірок.

Болівар родився в 1783. році в Каракас. Його батько був одним із найбогатших старих шляхотських земельних власників Венезуелі. Осиротів змалку. Виховувався на еспанському дворі. Після скінчення правничого виділу промандрував цілу Европу, був любимцем „товариства", по всіх дворах бачили його радо, приятелював із знатними мужами науки тодішніх часів. Його ґувернер Сімон Родріґуез виховав у вільнодумних ідеях: Болівар не приняв запрошення на свято коронування Наполеона, бо не міг йому простити, що „з освободителя став тиран". Та думка освободити рідну країну може й не булаб прийшла Боліварові до голови, колиб не німецький вчений природник Олександер Гумбольт. Болівар сходився з Гумбольтом у Парижі майже що дня. Гумбольт переконував Болівара, що ті американські країни можуть щойно тоді як слід вихіснувати свої природні скарби й інтеліґенцію свого населення, коли позбудуться влади Еспанії. Коли Болівер був у Римі, присягнув собі, що не спічне, поки не визволить батьківщини.

І додержав присяги. В вісьмох воєнних походах освободив рідну країну. Освободив, хоч двічі побили були його військо, хоч винятий зпід права мусів утікати за кордон. Двічі виконували замах на життя Болівара. В битві біля Бояка в 1819. році визволив нинішню **Колюмбію,** в 1821. році в битві біля Карабобо **Венезуелю,** в 1822. біля Пінчінча **Еквадор,** а 1824 р. біля Аякучо **Перу** та нинішню **Болівію.** Освободив ці країни, хоч мусів боротися з богато численнішими еспанськими військами, що довго служили вже й були добре зоружені, а проводили ними ґенерали такі, як нпр. Морільо. Війська ці боролися побідно навіть проти Наполеона. А Болівар мав не військо а кілька соток збиранини, недисциплінованих, зле зодягнених і погано харчованих білих креольців, муринів, індіянів, местиців і мулятів. Їх найліпшою зброєю було одушевлення для справи, за яку боролися, та довіря до їх вождя. Вони йшли з Боліваром тропікальними мочарами та високими горами, крізь снігову бурю, йшли скоро, нестримно та зараз і не спочиваючи кидалися в бій з непреятелем. Болівар із своїми людьми уйшов більше ніж 40 тисяч кільометрів і то теренами, що майже не мають добрих доріг.

Щойно в 1819. році мав Болівар справжнє реґулярне військо: гановерсько-анґлійський леґіон, що приїхав сюди двома анґлійськими фреґатами. Між ними було й кілька соток Німців, що боролися проти Наполеона в Еспанії та біля Ватерльо.

Так то Болівар осягнув те, що собі був постановив. Та трагічним для Болівара було те, що народи, які він освободив, не були ще приготовані до волі. Замісць далі працювати для спільного діла, для великої батьківщини, поділилися на гуртки та гурточки, що завзято себе поборювали. Вони мали на оці лише власне добро, а не спільне, навіть тоді, коли грозила небезпека, що ціле діло, створене Боліваром, розсиплеться наслідком тих сварів. Решта життя благородного Болівара зійшла у боротьбі за вдержання єдности, боротьбі проти зависти й очорнювання.

* * *

Життєпив Болівара був би неповний, колиб не згадати його заслуг як державного мужа. Хоч як державний муж не мав він таких успіхів як вожд. Підчас усіх боїв видавав він теж маніфести та розпорядки. Розпорядки ті мають 22 лексиконові, густо задруковані томи. Вдержував увесь час взаємини з великими европейськими державами та Злученими Державами. Його посли відвідували всі кабінети та двори, а сам він неструджено працював над конституцією та законами для країн, що їх освободив. Його плян злучити ті країни в одну союзну республику розбивався об самолюбство поодиноких людей та клік, партійні сварки тай короткозорість.

Найбільшу невдачу як державний муж потерпів Болівар, коли в 1826. р. розіслав запрошення на (перший) панамериканський конґрес у Панамі, щоби здійснити свою думку **„Америка для Американців"**. Держави південної і східної части Південної Америки не відповіли зовсім, а Злучені Держави заявили, що візьмуть участь у конґресі лише тоді, коли Болівар закине свої пляни про визволення еспанської західної Індії та про скасування невільництва.

Так то Болівар замісць посвятитися мирній праці, все й все мусів проголошувати диктатуру, щоби бодай в країнах, які він визволив, удержати який-такий спокій і порядок. Його рідний брат і найліпший приятель та воєнний товариш згинули при цьому з рук боягузів-убийників. Наслідком тяжкої грудної недуги, якої набавився підчас прикрих походів, зломаний фізично, Болівар усунувся зовсім від публичного життя 15. січня 1830. року. Решту життя прожив як приватна людина, як звичайний горожанин республики.

Кілька місяців пізніше нарід ще раз покликав Болівара, щоби ратував його в біді, бо Боліварів наслідник не надавався на таке відповідне становище та не міг удержати порядку. Одначе Болівар не міг уже навіть вилізти на коня. Замісць до Боґоти відвезли тяжко хорого Болівара до Сан Педра біля Санта Марти. Сподівався, що там йому полекшає. Боліварів старий друг Бріон дав йому корабель, щоби поїхав до Ямайки, де здорове підсоння. Та вже було запізно: „освободитель", „батько батьківщини" був уже такий хорий, що годі було везти його. Помер 17. грудня 1830. року.

Дванацять літ пізніше Боліварові тлінн останки перевезли при великій параді та належних почестях до Каракас і зложили до спеціяльно збудованого пантеону. Нині ціла Південна Америка обожає Болівара. Його справедливо вважають світлим примірoм любови батьківщини, чистого характеру та сили волі.

ЗНАЙШОВСЯ 117-тий ЖЕРТВОДАВЕЦЬ З $100.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ЦЕРКВА СВ. МИХАЇЛА В СКРЕНТОН, ПА., ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

ПРИ ПОСВЯЧЕННЮ НАШОГО ЦЕРКОВНОГО БУДИНКУ И ГАЛІ ПІДНІС НАШ ПАРОХ О. Д-Р КЛОДНИЦЬКИЙ, ЩО КОЛИ ЦЕРКВА НАЗИВАЄ СЕБЕ НАРОДНЬОЮ, ТО И ПРИ ЦЕРКОВНІМ ТОРЖЕСТВІ ПОВИННА ПАМЯТАТИ ЗА НАРОДНУ СПРАВУ. А ТАКОЮ СПРАВОЮ ЯВЛЯЄТЬСЯ БУДОВА ДОМУ ДЛЯ НАШИХ БОРЦІВ, КОТРІ В БОРОТЬБІ ЗА НАШУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ КАЛІКАМИ СТАЛИ. БУДУЮЧИ ЦЕРКВИ, ПАМЯТАЙМО И ЗА ИНШІ НАРОДНІ ТВЕРДИНІ, А ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ БУДЕ САМЕ ТАКОЮ ВЕЛИЧАВОЮ НАРОДНЬОЮ ТВЕРДИНЕЮ.

НАШИХ $100 ПЕРЕСЛАЛИ МИ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411,
PHILADELPHIA, PA.

Михайло Приймак.

„КСТИНИ."

(1)

Стара Фрозка писала мужови декільки раз: „Шмар юж тоту Гамерику, приходь домів. Бо кед не придеш, то будеш видіти, же ті гмру. Бо єм юж не така... Пінязей маш юж дост. Южес їх дост прислав до краю, поставилам нову хижу, спорядилам шитко ґаздівство, накупила статків, розмаїтой ґадзіни — лем приходь, бо єм юж стара, то ня не увидиш вице, кед не придеш".

Нішо не помогло.

„Лем зачекай там — писав їй муж, Васко Мотика, — заробити лем треба, кед робота добрі іде і кед єм здравий. Діти маме, хвала Богу, а і на діти треба."

Чекала Фрозка рік, чекала другий, а далі не витримала.

Впала, наче стара, суха стебелина під напором хуртовини. Лежить, йойчить.

Старший син, Петро, вродливий парняга, доглядає ґаздівства, молодший йому помагає. Петро їсти зварить і худібку накормить, корови подоїть. Ходить і біля матері.

— „Та лем їджте, мамо, бо з голоду ґмрете. Кед вам осух не смакує, то піду до міста і куплю вам кукелку".

Але стара не мала дяки щонебуть їсти. Вчорніла вся, кольки проймають.

Пішов Петро до ворожки, щоби вачитала — та нішо не помогло.

Сходяться куми, сусідки.

— „Будете гмирати, кумо, а гейже? Ґаздівство таке гарде, а ви го хцете пошмарити? Цисте хоцки написали по Васка, би вас прийшов, як суцо, поховати?"

У свою чергу відзивалися сусідки:

— „Юж вам, сусідко Фрозко веце ся не двигнути з тої постели. Южесте половину на тамтім світі. Добрі, же хоцки ваш Петро такий ся вам викарав шварний, та ґаздівства доглядат. Гчорнілисте, як глина, лем вам очи г ямах ся світят".

Фрозка водила слабими очима по кумах і сусідках і мовчала. Почувала, що правду їй кажуть.

— „Воз ле" Петре, і напиш іще до няня".

Найшов Петро все знадібя й засів до писання.

— „Смотр" напиши так, жеби шитко вирозумів і жеби добрі било. Напиш, же го даю поздравляти по сто тисяч раз і же, кед такий, же не хтів приїхати, то най має: не буде ня юж веце видіти, бо гмирам. Напиш няньові, жему лишам шитко г порядку, бо єм ку його пінязям клала свою працю. І напиш, же ся му дозвалям оженити, кед зоhце, лем, жеби вами, моїмі і своїмі дітьми не помітував і вас не кривдив".

Через кілька годин письмо було написане.

— „А тераз лет по єгомостя, бо планно зо мном. Най ся іще висповідам пред Богом, кед юж так..."

Другого дня вранці поблагословила дітей, а Петрові поклала руку на голову:

— „Сину мій любий! Барз мі жаль, же зостаєш сам, але може няньо приде, та ті буде лекше. Одоску воз сій за жену, бо она вартат того. Никого не слухай, ні людий, ні няня, лем ся з ньом ожень, а добре ті буде".

— „Та, кед би сте, мамо, хоцки не дораз гмирали, кед би сте дакус зачекали... може няньо гнетки придут з Гамерики..."

— „Гмру я, мій сину, а няньо най потім, кед хце, — бануе, кед ні, — ні, а ви, діти, будте мі здорови. Най вас Бог пожегнат..."

Через кілька годин умерла.

— — — — — — — — — —

Син Петро провадив ґаздівство далі в порядку. Всі люде завиділи йому, хвалили.

Минуло пів року.

Приїхав з Америки старий Васко й не застав уже жінки в живих.

— „Та шитко єдно. Гмерла — пропало! Та єй юж тераз не одкопу. Лем, же ґаздівство през ґаздині не вартат нич".

— „Та лем оженьте сина, та буде ґаздиня..."

— „Е — та дві ґаздині г хижі теж планно".

— „Хибаль іще сами ся хцете женити?

— „Е — та... мі світ іще нихто не завязав до міха..."

— „Старий сте, але ярий. Пінязей мате дост, та хоц котра піде. Го-йой!"

Міжтим Петро кохався з Одоскою.

Одоска, гарна, мила, жвава дівчина, була дочкою дуже заможного ґазди в сусідстві Васка. Обоє так були в себе влюблені, що поза собою світу не бачили. Кожного дня мусіли бачитися, перекинутися хоч кількома словечками — тоді лекше їм було. Як же так зложилося, що не бачилися котрого дня, тоді одне й друге так скучали за собою, що й праця їм не йшла гладко. Знала це небіжка Фрозка, знали й родичі Одоски, Гриць та Ганя. Фрозка вважала, було, Одоску вже своєю невісткою, Гриць та Ганя любили теж Петра і чванились будучим зятем. Не знав нічого тільки Васко. Ба й він швидко дізнався, бо люде доповіли.

Васко не заговорював ні разу про це з Петром, одначе непомітно підглядав за ним. Не понутру було старому справляти синові весілля й брати до хижі невістку, коли самому хотілось іще женитися. „Почкай ле', я з тобом не так..." — думає старий і підглядає.

Що молодята стануть у садку ввечері на розмову, а вже няньо кличе Петра.

— „Ід до хижі".

Так було не раз. Петрові надокучила надмірна опіка няня.

— „Чогож мам іти до хижі сидіти, кед юж єм шитко поробив?"

— „Але я ті розказую, то ня маш послухати".

— „Добрі, але чого?"

— „А што маш там все з Одоском до ґаданя".

— „Вам тото хибаль не шкодит нич".

— „Може, же нич, а може, же аже. Люде мі доповідают, же ся мате ку собі, а я про тото не хцу ані чути".

— „Чом?"

— „Бо так. Не хцу і юж!"

— „А когож би сте мі казали гзяти?"

— „Нікого. Можеш іще почекати".

— „Кед бим ся хтів оженити..."

— „Мі не треба дві ґаздині до хижи. Я скірше ся оженю, а ти почекай".

— „Мама кед гмирали, та мі казали гзяти Одоску".

— „Мама г земли, а я ті няньо, ци ні?"

Зачалося.

З того часу частенько приходило між батьком і сином до перепалок, хоч син позірно все батькові вступався. Одначе діла Петрові стояли краще, ніж батькові.

Петро сказав про все Одосці — Одоска родичам. Самі молодята журилися, бо не справдились їхні сподівання на скоре вінчання.

Гриць підійшов одної неділі після обіду до Васка.

— „Як же, сусіде, буде з нашими дітьми? Маються барз ку собі, та што будеме робити?"

— „Я Петрови закля я ся не оженю — не дозволю ся женити".

— „Я лем тото повідам, же де ся люблят, там і Бог благословит. Петро ся нам окрутні подобат, не знам, як вам моя Одоска".

— „Одоска, дівча порядне... Лем най зачекают".

— „Кед ся боїте, же ся баби будут вадити, то я Петра возму ку собі".

— „Я го рихтую на ґаздівство, а други діти най ідут зо сплатом на страну".

— „Я Одосці теж запишу да с келя прутів поля, дам статки".

— „Та юж лем якоси буде, кед так".

Молодята сходяться на розмову далі, Петро втішає Одоску, як уміє. Одоска, звісившись Петрови на шию — плаче.

— „Е — та чого плачеш, бортульо?"

— „Як не мам плакати, кед знам, же ті няньо не кажутся женити, а други парубки не дают моїм родичам спокою. Колиси лем приде так, же ня видадут за дакого..."

— „Та хто буде присіґав при престолі: родичі, ци ти?"

— „Та што?"

— „Вернутися од престола, та най знают".

— „Гей?!"

— „Та гей!"

— „А потім ся постарію, посивію, та піду за такого, же го юж нихто не хтів".

— „Чом?"

— „Видиш, што з тобом робят".

(Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ЗВИЧАЙНА РОБІТНИЦЯ-ЛЕМКО ВМІЄ ПОСТОЯТИ ЗА УКРАЇНСЬКЕ ІМЯ.

Хочу донести нашій „Свободі" про ту історію, яку я мала з приводу того, що мені виписано на горожанських паперах в рубриці про „race" не так, як я домагалася, себто „Ukrainian", але „Polish"!

Я приїхала до Америки з нашої Лемківщини по війні. І як тільки прийшов мені час, що могла взяти горожанські папери, хотіла їх чимскорше дістати, щоби не їхати до дому на польський пашпорт, а тільки на американський.

Я походжу з Доброї рустикальної, повіт Сянок. Там живуть мої родичі. І я дуже втішилася, що буду могла родичам показати, що я не є під Польщею, а тільки горожанкою Злучених Держав. Колиж я побачила, що мені на горожанських паперах виписали, що я є „польської народности", то я була певна, що батько, коли про це дізнається, не пустить мене до хати, бо подумає, що то я вирекласе свого народу.

Я пішла до урядників і те їм сказала. А вони помахали головами й сказали, що тут не можна нічого змінити, бо закон не узнає жадної „Ukrainian race".

Це мене не переконало, бо я знала з „Свободи", що справа мається інакше. Тому внесла протест до Вашинґтону. І от перед самим моїм виїздом до краю прийшла відповідь, щоби мені змінили папери й счеркнули „Polish", а виписали „Ukrainian". Це й дійсно зроблено в тім натуралізаційнім бюрі, де я дістала другі горожанські папери.

Марія Чомко,
Ню Йорк, Н. Й.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МОНТРЕАЛ, КВЕ.

Лемки! Берімся до просвіти.

В місті Монтреалі живе поважне число наших земляків з Лемківщини. Коли приглянутися їхньому життю й порівнати його з життям инших народів, знайдемо велику ріжницю. В першу чергу побачимо, що ми, Лемки, не цінимо науки, а придержуємося старих „мудрощів", що мій батько жив без науки, то і я буду. Все одно — працювати треба. Таким способом гамуємо наш поступ. Останніми роками прибуло до Канади досить поважне число наших земляків з Лемківщини. Всі ми приїхали з тою метою, щоби поправити своє життя. Та бачимо, що наші мрії не сповнились. Приїхали ми в цю країну та застали крізу безробіття. Переїздимо з міста до міста й бачимо всюди одно й тесаме страшне безробіття. Нарікаємо й самі не знаємо, на кого. Коли дехто з нас, Лемків, дістане працю, то нічим більше не цікавиться. Збуваємо час на пустих розмовах і на грі в карти. Надокучать нам карти, шукаємо другої розривки. Заходимо в пул-руми, салуни і там затроюємо свої уми та витрачуємо тяжко запрацьований гріш. Про освіту навіть слухати не хочемо. Кажемо, що вже все знаємо. А поправді многі з нас навіть ще не знають, якого ми національного походження. Коли хто спитає нашого земляка, якої він народности, то ще тепер почує таке: руснак, православний, греко-католик з Карпатських гір і т. п. І тому саме нас баламутять ріжні вороги. Москвофіли заходять між наших земляків і затягають їх в біло-ґвардейські „общества". Земляки з Карпатських гір! Гоніть від себе московську наволоч! Засновуймо свої лемківські організації! Приглядайтеся иншим народам, котрі тут зорганізовані в культурно-освітні та запомогові організації. Погляньте на наші рідні українські організації й на їх поступ на культурно-освітному полі. І ми, земляки з Карпатських гір, повинні взяти від них примір, ставати членами своїх організацій та засновувати свої лемківські товариства й ширити освіту серед наших земляків. Дорогою організації зможемо пізнати себе, хто ми такі, та яким нам треба йти шляхом, щоби добитися кращої долі. Москва нам далека й чужа. З нею нам не по дорозі. Ми не можемо себе звати жадними руснаками, а тільки таким іменем, яке нам передала історія, яка звязала нас з 40-міліоновим українським народом.

В. Чайковський,
2900 Springland St.,
Montreal, Que., Canada.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Український Театр зі Львова „Вертеп Наших Днів".

До Филаделфії загостив славний Театр з Рідного Краю, який дасть перший свій вечір сміху в неділю, 15-го червня 1930 р.

„Вертеп Наших Днів" це політична гротеска з музикою, співами, танцями на 3 дії (Купчинського - Лепкого-Лісевича), яка осягнула в Краю рекордове число своїх вечерів сміху — бо грано її аж 250 разів.

Хто хоче весело перевести вечір і до схочу насміятися, хай спішить в неділю, 15 червня ц. р., в год. 8.30 вечером, до Українського Народного Дому.

На сцені побачите (маріонетки) гетьмана Скоропадського, — комуніста Чубаря, — Полтавця-Остряницю, — гридиста, — радикала з буком, — Сель-роба, — професора Боберського, — доктора Назарука, — Кирила Трильовського, — поручника Усусусів Цяпку, — посла-Гушула Шекерика і богато-богато инших наших діячів і світочів, які своїми смішними міркуваннями розвеселюють глядачів, як то кажуть, що можна тріснути зі сміху.

Театр цей з великим успіхом відвідав в Америці Шикаґо й Дітройт. Тепер задержиться на кілька вистав у Филаделфії, а 21. червня переїжджає на свої виступи до Ню Йорку.

Роман заручився з Марійкою. Роман дуже заздрісний.

— Скажи мені, чи тебе поцілував коли який мужчина? — спитав він її.

— Так, — відповіла дівчина нерішучо.

— Не кажи мені його імени — відповів Роман дуже сердитий — а то я готов ще вибити його!

— Алеж, Романе, що ти собі гадаєш — перебила стривожена дівчина — якжеж ти можеш битися сам один із двацять пятьма!?

—o—

Пані приїхала на свіжий воздух на село й пішла на прохід у поле. Бачить, селянин пасе „корову".

— Господарю, — питається великоміська пані — скільки ваша корова дає молока на день?

— Ні трошечки!

— Та чому?

— Бо то бик, а не корова, прошу пані!

—o—

— Пане війте, пане війте, ратуйте, горить!

— А що з того, що горить? Насамперед повинні дзвонити.

—o—

Горбатий. Священик говорив проповідь на тему „Все, що Бог сотворив, є добре сотворене". Коли сходив із проповідальниці, заступив йому дорогу горбатий та каже:

— Отче духовний, придивіться но мені добре! То я також добре сотворений?

— Як на горбатого, то зовсім добре — відповів священик.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЧЕСТЕР, ПА.

На Народний Дім в Ортиничах, повіт Самбір.

Жертвували: по $5.00: Ів. Вороняк, В. Дольський, Ів. Бандровський, Л. Ортинський, А. Плішка; по $2.00: Марія Дольська, В. Бернацький, Ів. Гачак; по $1.00: В. Нєдзельський, Й. Брингілевич, В. Делявський, Г. Білинський, В. Бобяк, Т. Сорока, Н. Проць, М. Беца, В. Гарасим, К. Матис, В. Волянський, Л. Благітка, Ф. Косняк, Павліна Новосільська, В. Бандровський, Й. Петрик, Т. Урбан; Н. Броницький 75 ц. по 50 ц.: Ф. Крика, К. Пінчак, В. Іванкнів, А. Гачак; по 25 ц.: Ф. Венґжин, В. Стецула.

Разом зібрано $52.25.

Гроші вислано до краю.

Збіркою занялися: І. Ворончак і В. Дольський.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З стрілецького весілля на боевий фонд.

В неділю 8-го червня б. р. відбулося весілля бувшого підстаршини У. Г. А., П. Мельника, з А. Мельник. Новоженці, головно панна А. Мельник, відомі не тільки филаделфійській громаді, але також по околиці зі своїх концертових виступів, в яких панна Мельник попописувалась як солістка. Тож не диво, що на весілля прибули визначні Українці з дооколичних місцевостий, між ними і наш високоцінений бандурист В. Ємець.

Відчувалось, що це не звичайне весілля, а якесь національне свято. Чулося ряд промов на народні і громадські теми, в яких підчеркувано співпрацю новоженців. А що це було весілля бувшого стрільця, то промови ввесь час переплітали стрілецькі пісні. На закінчення того свята-весілля старший дружба, пращаючи свого побратима візвав гостей до зложення жертви на боєвий фонд.

Дружки перевели збірку. Зібрано 38.45, які вислано до У. В. О. через Обєднання.

Зложили слідуючі: молодий, П. Мельник $5.00, Й. Малендевич $5.00. Й. Костів $5.00. М. Нісевич $2.00; по $1.00: В. Ємець, о. І. Савчук, М. Винник, В. Білокур, М. Кулик, І. Бішко, В. Осадчук, І. Качмарчик, Г. Грищишин, І. Медвідь, Т. Свистун, А. Бабій; по 50 ц.: Мельник і Опсіховський. Решту дрібними жертвами.

Старший дружба.

—o—

БОСТОН, МАСС.

Не забуваємо за край.

Коли хто приглядається життю Українців у Бостоні, той мусить признати, що коли є яке народне життя й коли збираються де які гроші на дійсні народні потреби, то все це робиться заходом громадян, що згуртовані коло української православної церкви.

Є в нас ріжні партійні гуртки, ліві й лівіші, але всі вони вміють тільки горлати і критикувати, але коли ходить о реальну роботу й жертви, то їх не видно. От прийшло Різдво, наші шкільні діти заколядували під проводом гром. В. Пантелюка $130, які вислано через Обєднання на потреби Рідної Школи.

А тепер переслала наша парохія до Обєднання знову $75. Наш парох о. Железівський не забув пригадати підчас Великодних Свят нашим громадянам, що їх обовязком є памятати за Писанку на Рідну Школу й рідний край, в якім нема веселости і на Великдень, бо там ворог лютує. В церкві зібрано $50 й призначено по половині на Рідну Школу й на бойову акцію.

Підписаний зібрав ще $25. Жертвували: по $2: Н. Давискиба, Д. Сілінський, а Й. Панас $1.25. По $1: А. Давискиба, О. Войтків, С. Бойко, А. Гарбарчук, М. Шемчук, О. Кудрик, Г. Мартюк, Н. Мельник, Морис Шварц 50 ц. З розпродажі „Сурми" прибуло $11.25.

На передплату „Сурми" зложили: по $1: О. Любачівський, Пилип Боднар, Петро Боднар, Д. Кузь. У підписаного є $6, які будуть вислані в призначене місце.

До Обєднання вислано тепер $75.

Н. Давискиба.

АДРЕСА БАНДУРИСТА В. ЄМЦЯ.

В справах влаштовання концертів бандуриста Василя Ємця належить писати на таку адресу:

V. YEMETZ
1231 W. Erie Avenue,
Philadelphia, Pa.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 193, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться 15 червня, в годині 2-ій пополудни. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 50 ц. а урядник 1 дол. — Мих. Малишевський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх членів, що піврічний мітін. відбудеться у вівторок, 17-го червня, в годині 7.30 вечером точно, в гали де звичайно. Проситься членів прийти на сей мітінґ, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також пригадується тим членам, котрі не були на представленню 18 травня, що на сім мітінгу мають заплатити тикет після ухвали. Не явившийся член на сім мітінгу буде укараний після статута. — Ів. Дорофей, предс.; А. Завадецький, кас.; А. Іванів, секр.

— Знаєш, я так залюбився в Канарчуківній, що жити без неї не можу!

— Ти лише оженися з нею, а побачиш, що навпаки: не могтимеш жити з нею!

ЧИ ЗВІРЯТА МАЮТЬ СНИ.

Вже часто призадумувалися над цим, чи звірята мають сни, а останніми часами розглядає це питання липський зоольоґ Гемтельман. На це питання тяжко відповісти вже хоч би тому, що не багато знаємо про людський сон, а ще менше про духове життя звірят — коли приймемо, що воно взагалі істнує. Всетаки на основі поведення сплячих звірят можна здогадуватися, що і вони мають щось у роді снів. У богато звірят можна запримітити, що всі порушаються з життям, характеристично; деякі видають звуки: пси гавкають, коні іржать, коти мявкають. Оден кінь сім тижнів після повороту з італійсько-турецької війни, став іржати крізь сни, бити копитами і шарпатися, хоч за дня поводився зовсім спокійно. Часто також стверджено, що псам здається, начеб вони були на полюванні підчас сну. Про одного пса оповідали, що при цьому гавкав проймаючо і бив ногами, або дрижав. Подібне діється все з псами після того, як їх опроваджувано по лісі. Можна також штучно ввести пса в такий стан, коли йому дати понюхати соснову гилю. Годі, самособою, ствердити, чи звірята дійсно мають сни, ані окреслити, які процеси діються в їх центральній нервовій системі, але нема сумніву, що такі появи, аналогічні з поведенням чоловіка в сні, промовляють за те, що і звірята мають сни.

—o—

ПРО ОТРУЮ, ЯКА Є В ЖАЛІ БЖОЛИ.

Природник Фісалікс пише: Отруя така складається з трох родів. У менших звірят викликає ця отруя корчі, параліж або й смерть. Досвід, переводжений на горобцях, виявив, що після двох-трох укушень уже за пять хвиль появлялося затроєння, а за дві години гине. Птахи є найвразливіші на укушення бджоли й тому є найбільшими ворогами бжіл. Але, як звісно, навіть кінь і чоловік можуть згинути наслідком численних укушень, або принайменше тяжко захоріти.

—o—

СИН ДОСТОЄВСЬКОГО УМЕР ІЗ ГОЛОДУ.

Потомків російських поетів, які прославили російську літературу в цілому світі, — переслідує гірка доля. Недавно повідомляли часописи, як тяжко приходиться коротати літа внукови російського ґенія Пушкіна. Тепер наочний свідок подає незнані досі подробиці про траґічну смерть сина славного російського письменника Федора Достоєвського (автора повістей „Записки з мертвого дому", „Вина і кара", „Брати Карамазови й ин.). Син великого поета, також Федір Достоєвський, в 1918 році з великим трудом передістався на Крим, де його мати лежала на смертній постелі. Коли замкнув їй очи, попався в полон червоноармійців, які тоді (то була остання доба російської горожанської війни) побили останки армії Врангля.

Достоєвського в темну ніч привели разом з иншими полоненими до Сімферополя. Комісар Чек-и, пяний, з очима наче скляними, взяв допитувати Достоєвського. — Відкіля ти тут узявся? — Я був біля моєї умираючої матери. — Що, в твоєї матери? Ти сам уже може дідусем, а хочеш мені розказувати, начеб мав іще матір? — Достоєвський не сказав більше ні слова. — Зараз розстріляти! — приказав комісар. На подвірю без упину чути було стрілянину. Два салдати схопили Достоєвського й хотіли випровадити його. Тоді нещасливий наче пробудився з отупіння й викликнув голосно: — Ви драби, мому батькові хочете в Москві поставити памятник, а мене хочете розстріляти? — Комісар змішався тай спитався: — Що ти тут розказуєш? Щож то за один твій батько? — Я називаюся Достоєвський. — Достоєвський, — повторив комісар незрозуміло — такого я не знаю. — В цій хвилі один із урядовців прошептав щось комісареві на вухо. Комісар глядів хвилю здивовано на Достоєвського й сказав недбало: — Забірайся до чорта, доки ти ще живий! — Достоєвський приїхав до Москви й тут проживав у страшній нужді. Не мав ні праці ні засобів, а всі старання його приятелів, щоби помогти йому, не вдалися. Коли вкінці вдалося їм виклопотати для Достоєвського державну підмогу, було вже запізно. Перша рента, 23 рублі, не застала вже Достоєвського в живих. Перед смертю Достоєвський, який помер голодовою смертю в повному того слова значінні, передав одній знакомій жінці недруковані досі рукописи свого батька.

—o—

ВИГИБАЮТЬ ЛАСТІВКИ.

В середущій Европі зменшається число ластівок, таких корисних у господарстві, бо вони нищать дрібні шкідні комахи. Швайцарське товариство охорони птахів повідомляє, що щорічно зменшається число ластівок понад 15 процент. Причиною цього є телеграфічні дроти, один рід павуків і горобці. А саме, коли ластівки підчас повороту з віраю з Африки сідають на телеграфічних дротах, щоби відпочати, електрична струя вбиває їх сотками. Часто можна бачити, як ластівка підчас лету паде на землю. Коли природники оглянули таку ластівку, найшли в пірю крил її рід павука, який виссав із неї кров. Вкінці горобці проганяють ластівок так, що займають зимою їх гнізда, а весною вже не дають себе прогнати відтам. Тому багато ластівок гине, бо не мають гнізд.

—o—

Єне Валес.

ПЯТЬ ХВИЛЬ СЕРЕД БАГАЦТВА

(Гумореска. — З мадярського).

—o—

По дорозі до дому станули вони перед виставкою першорядної крамниці. Оглядали захланно всякі ласощі.

— Треба би купити щось на вечерю, — сказала жінка до чоловіка.

— Тут хочеш купувати щось на вечерю?! Таж тут тричі дорожче, ніж деинде.

— Глянь-но на цей швайцарський сир. Він виглядає так апетично. Куплю чверть фунта.

— Прошу тебе, в такій крамниці глядять кривим оком на такого, хто не купує нічого більше, лише чверть фунта сира...

— Нічого, ходи зі мною...

*

Пять крамничних помічників привитали їх так ввічливо та чемно, що чоловікови здавалося, начеб він допускався якогось злочину, бо вдавав великого богача, а їстиме на вечерю лише чверть фунта сира.

Одначе жінка не тратила відваги.

— Може вже маєте черешні? Я так хотіла би зїсти перших черешень! Купила би кошичок.

Купець став дуже виправдуватися.

— Дуже мені прикро, ласкава пані, та з причини бурей на морі кораблі з Каліфорнії ще не приїхали.

— З Каліфорнії? Я й не хотіла би каліфорнийських черешень, у таку вчасну пору ми все їмо лише японські черешні... Та суниці певно вже маєте?

Лице помічника, що просив вибачення, виглядало розпучливо.

— Дуже нам прикро, пані добродійко, одначе посилки з південної Італії припізнилися з причини великого холоду. Та може пані позволять першорядного ананасу. Це просто ласощі. Можна їсти з трохи цукром, дуже смачний.

— Знаю, та мій чоловік дістає з того згагу.

*

Жінка підчас тієї розмови розглядалася по крамниці, а коли переконалася, що нема навіть редьковці, спитала згірдливо:

— Гадаю, що редьковцю певно маєте?

Купець розпучливо заломив руки.

— Ласкава пані страшно не мають щастя. Навіть редьковці не маємо. Огородники кажуть, що померзла на грядках у навозі.

Чоловік уже зрозумів жінчину тактику. Тепер і він випрямився та сказав невдоволено:

— Е що, ходімо... Я взагалі не розумію, навіщо люди держать відчинені крамниці, коли в лютому не мають ані черешень ані суниць!

Крамничні помічники поспускали з сорому носи. Жінка вдала вже, наче хоче виходити, та нараз похилилася над швайцарським сиром, начеб щойно тепер побачила його на прилавку:

— Дайте мені чверть фунта.

*

За хвилину жінка з чоловіком вийшла з крамниці. По дорозі взяла його під руку та врадувано гляділа йому в очі.

— Ти не здогадуєшся, яка то приємність побути пять хвиль і бачити, як нам завидують нашого багацтва.

Чоловік відповів зрезиґновано:

— Я вже бачу, що то що дня на вечерю буде по чверть фунта швайцарського сира!